

УДК 159.9

Христина Бартошук

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя, Україна

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Khrystyna Bartoshuk

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PRINCIPLES OF DEVELOPMENT OF CREATIVE SKILLS OF YOUNGER SCHOOL STUDENTS

На сучасному етапі розвитку суспільства застосування творчих здібностей особистості цінується в усіх галузях життєдіяльності. Все більше назриває соціальна потреба в неординарних креативних особистостях, які є реформаторами та творцями соціально-економічного прогресу. Тому проблема дослідження та розвитку творчого потенціалу є особливо актуальною, вирішення якої є завданням фахівців освітньої сфери.

Одним із показників удосконалення системи освіти є якраз застосування психолого-педагогічних технологій дослідження, виявлення та розвитку творчих здібностей. Ключем до розвитку обдарованості, як сукупності здібностей, є застосування сенситивних періодів розвитку особистості. Чим раніше починається їх розвиток, тим більше шансів на їх розкриття. Хоча здібності формуються протягом усього життя людини, проте в генезисі їх становлення існують оптимальні сприятливі вікові періоди розвитку.

Саме молодший шкільний вік є одним із найсприятливіших вікових етапів розвитку творчих здібностей. В цей період активно розвиваються уява, дар фантазувати, творчо мислити, помітно проявляється допитливість, формується вміння спостерігати, порівнювати, критично оцінювати діяльність. Розвиток творчих здібностей – це результат наполегливої і систематичної праці впродовж тривалого терміну, зокрема в умовах шкільного навчання.

Над проблемою розвитку творчих здібностей працювали як психологи, так і педагоги. Добре відомі праці у цій галузі наступних вчених: Д.Б. Богоявленської, Ю.З. Гільбух, Є.А. Голубевої, В.М. Дружиніна, О.В. Запорожця, А.Г. Ковальова, Г.С. Костюка, Н.С. Лейтеса, О.М. Матюшкіна, В.О. Моляко, В.М. Мясіщева, Я.О. Пономарьова, С.Л. Рубінштейна, Б.М. Теплова, Д.Н. Узнадзе, В.Д. Шадрікова. А серед зарубіжних психологів найбільш уваги заслуговують роботи А. Біне, Е. де Боно, Дж. Гілфорда, Дж. Рензуллі, Т.Симона, К. Тейлора, Л. Термена, П. Торренса.

Відомий психолог Б.М. Теплов зазначав, що здібності – індивідуально-психологічні особливості суб'єкта, які виражають його готовність до оволодіння деякими видами діяльності та є основою їх успішного виконання. Здібності – характеристика індивіда з боку психічних явищ, які зумовлюють успішність його діяльності. Саме в молодшому шкільному віці виявляється диференціація здібностей учнів. Творчі здібності або креативність – це один із видів здібностей.

Л.Г. Чорна виділяє якості людини, що визначають наявність творчих здібностей: спонтанність, фантазійність, багатоваріативність, хаотичність, гнучкість та оригінальність думки, інтуїтивність народження ідей, використання підсвідомого у розв'язанні проблем, несподіваність та раптовість виникнення ідей, іноді – наявність суперечностей.

Здібні діти – діти, в яких у ранньому віці виявляються здібності до виконання певних видів діяльності. До основних характеристик такої дитини належать: добре розвинене мовлення, великий словниковий запас, раннє засвоєння лічби і читання, велика допитливість, міцна пам'ять, швидке сприймання, багата уява. У переважній більшості – це діти ерудовані, з самостійним мисленням і високим енергетичним рівнем, здатні тривалий час бути сконцентрованими на одному виді діяльності. Розвинена інтуїція і багата фантазія є ознаками креативності (О.В. Козловський, 2007).

Основними показниками творчих здібностей дітей молодшого шкільного віку є швидкість та гнучкість думки, оригінальність, допитливість, точність та сміливість. Крім того, творчість вимагає роботи таких складових творчих здібностей, як сприймання, мислення, уява, мовлення.

Для здібних дітей характерний випереджальний пізнавальний розвиток: відрізняючись широтою сприйняття, вони гостро відчувають усе, що відбувається в навколишньому світі; вони мають здатність сприймати зв'язки між явищами і предметами і робити відповідні висновки; їм подобається у своїй уяві створювати альтернативні системи; відмінна пам'ять у поєднанні з раннім мовним розвитком і здатністю до класифікації і категоризації допомагають такій дитині накопичувати великий обсяг інформації й інтенсивно використовувати її. Часто обдаровані діти володіють великим словниковим запасом, що дозволяє їм вільно і чітко викладати свою думку (В.О. Моляко, 2006).

Перелік використаної літератури:

1. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В.О.Моляко, О.Я.Музики. Житомир : Рута, 2006.320 с.
2. Козловський О.В. Відкрий у собі генія. Донецьк : ТОВ ВКФ «БАО», 2007. 720 с.